

THỰC HIỆN CHÍNH SÁCH CHĂM SÓC NGƯỜI KHUYẾT TẬT TẠI QUẢNG NAM

ThS. Lê Đức Thọ

Khoa Cơ bản, Trường Cao đẳng Nghề Đà Nẵng

Tác giả liên hệ: ductho@danavtc.edu.vn

Ngày nhận: 20/4/2022

Ngày nhận bản sửa: 10/5/2022

Ngày duyệt đăng: 24/6/2022

Tóm tắt

Bài viết sử dụng phương pháp thu thập tài liệu thứ cấp nghiên cứu quá trình thực hiện chính sách chăm sóc người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Quảng Nam về các hoạt động: chính sách của tỉnh, công tác trợ cấp xã hội, chăm sóc sức khỏe, giáo dục, y tế, giao thông, dạy nghề và tạo việc làm, ... Từ đó, bài viết cũng đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả thực hiện chính sách chăm sóc người khuyết tật tại tỉnh Quảng Nam hiện nay.

Từ khóa: Người khuyết tật, chăm sóc người khuyết tật, Quảng Nam.

Implementation of disability care policies in Quang Nam province

Abstract

By conducting desk-review of secondary data on the disability care policy implementation process in Quang Nam province, the paper examines provincial policies, the implementation of social assistance, health care, education, medical services, transportation, vocational training and job creation, etc. Accordingly, solutions to effectively enhancing implementation of the policy are proposed for Quang Nam at present.

Keywords: The disabled, disability care, Quang Nam.

1. Đặt vấn đề

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn quan tâm, có những chính sách chăm lo đối với những người yếu thế trong xã hội, nhất là, đối với khuyết tật và yêu cầu các Bộ, ngành, địa phương phải tiếp tục làm tốt chính sách này để không ai bị bỏ lại phía sau trong quá trình phát triển đất nước. Quán triệt quan điểm của Đảng, tỉnh Quảng Nam luôn quan tâm và có những chủ trương, chính sách chăm sóc đối với người khuyết tật trên địa bàn tỉnh. Theo số liệu của Sở Lao động, Thương binh và Xã hội, tính đến năm 2021, “trên địa bàn tỉnh Quảng Nam có 66.744 người khuyết tật, gồm 12.593 người khuyết tật đặc biệt nặng, 45.718 người khuyết tật nặng và 8.433 người khuyết tật nhẹ” [1]. Người khuyết tật có xu hướng tăng dần qua các năm, do quá trình già hóa dân số, tai

nạn giao thông, tai nạn lao động, ô nhiễm môi trường và các rủi ro do thiên tai, hỏa hoạn, ... Chăm lo, hỗ trợ tạo điều kiện để người khuyết tật vượt qua khó khăn, vươn lên hòa nhập cộng đồng là hoạt động có ý nghĩa nhân văn sâu sắc. Nhận thức được điều đó, thời gian qua, tỉnh Quảng Nam đã triển khai nhiều hoạt động trợ giúp người khuyết tật, góp phần nâng cao đời sống cho họ và đã ghi nhận những kết quả tích cực. Tuy nhiên, công tác chăm sóc người khuyết tật còn nhiều hạn chế cần khắc phục. Chính vì vậy, nghiên cứu tổng quan về công tác chăm sóc người khuyết tật và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác chăm sóc người khuyết tật tại Quảng Nam là việc làm cần thiết.

2. Thực trạng công tác chăm sóc người khuyết tật tại tỉnh Quảng Nam

Theo Khoản 1, Điều 2, Luật Người

khuyết tật Việt Nam năm 2010: “Người khuyết tật là người bị khiếm khuyết một hoặc nhiều bộ phận cơ thể hoặc suy giảm chức năng được biểu hiện dưới dạng tật khiến cho lao động, sinh hoạt, học tập gặp khó khăn” [2]. Người khuyết tật là đối tượng yếu thế trong xã hội, đời sống vật chất, tinh thần còn nhiều khó khăn, đa số sống dựa vào gia đình, người thân hoặc sự trợ cấp của xã hội. Người khuyết tật thuộc nhóm yếu thế do sự khiếm khuyết cơ thể, các chức năng xã hội của họ có thể bị suy giảm. Chăm sóc người khuyết tật không chỉ thể hiện lòng nhân đạo, sự cảm thông và chia sẻ sâu sắc giữa người với người trong cộng đồng, trong mỗi quốc gia và trên toàn thế giới, mà quan trọng hơn hết, chính là tạo điều kiện để người khuyết tật có cơ hội tham gia các hoạt động xã hội, thực hiện đầy đủ các quyền và nghĩa vụ công dân, góp phần đóng góp cho công cuộc xây dựng và phát triển đất nước.

2.1. Về chính sách chăm sóc người khuyết tật của tỉnh Quảng Nam

Tính đến năm 2021, tỉnh Quảng Nam có 66.744 người khuyết tật, đa số họ không có việc làm, sức khỏe yếu, đời sống khó khăn, chủ yếu dựa vào trợ cấp bảo trợ xã hội của Nhà nước nên việc tham gia vào các hoạt động cũng như tiếp cận các dịch vụ xã hội còn nhiều hạn chế. Trong những năm qua, tỉnh Quảng Nam luôn quan tâm và ban hành nhiều văn bản chỉ đạo công tác công tác chăm sóc người khuyết tật trên địa bàn tỉnh. Năm 2018, Ủy ban nhân dân (UBND) tỉnh ban hành Quyết định số 1650/QĐ-UBND phê duyệt dự án *Chăm sóc trẻ khuyết tật trên địa bàn tỉnh Quảng Nam*, theo đó, hàng năm, có khoảng 50-100 trẻ em khuyết tật được tiếp nhận để tập vật lý trị liệu, được tặng dụng cụ hỗ trợ tập vật lý trị liệu (như xe lăn, nạng, xe tập đi...) theo chỉ định của nhà chuyên môn, được chăm sóc về dinh dưỡng, người thân của trẻ em khuyết tật được tập huấn nâng cao kỹ năng chăm sóc trẻ em khuyết tật [3]. Hàng năm, tỉnh Quảng Nam cũng đã ban hành các kế hoạch triển khai thực hiện chính sách trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật có khó khăn về tài

chính. Đặc biệt, năm 2020, tỉnh Quảng Nam đã ban hành Kế hoạch số 7704/KH-UBND về trợ giúp người khuyết tật tỉnh Quảng Nam giai đoạn 2021-2030, mục tiêu của kế hoạch nhằm thúc đẩy thực thi các chính sách của Nhà nước góp phần trợ giúp người khuyết tật cải thiện chất lượng cuộc sống; tạo điều kiện để họ tham gia bình đẳng vào các hoạt động xã hội; xây dựng môi trường không rào cản, đảm bảo quyền lợi hợp pháp và hỗ trợ người khuyết tật phát huy khả năng của mình [4].

Thời gian qua, tỉnh Quảng Nam đã triển khai, thực hiện có hiệu quả nhiều chính sách của Nhà nước để hỗ trợ khuyết tật như: Hỗ trợ vay vốn, hỗ trợ giáo dục đặc biệt, giáo dục hòa nhập; phối hợp với các tổ chức, dự án phi chính phủ nước ngoài thực hiện các chương trình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng; mô hình... Ngoài thực hiện đầy đủ các chính sách trợ cấp xã hội theo quy định, tỉnh Quảng Nam đã vận động nhiều nguồn lực để hỗ trợ cho người khuyết tật như hỗ trợ sinh kế, hỗ trợ cải thiện chỗ ở, nhà ở, tạo điều kiện cho người khuyết tật có việc làm, phát triển sản xuất tăng thu nhập, vươn lên trong cuộc sống để hòa nhập với cộng đồng.

Công tác truyền thông được các cấp sở, ban, ngành, hội, đoàn thể quan tâm, với hơn 215 tin, bài, phóng sự về công tác trợ giúp về pháp lý miễn phí cho người khuyết tật, đặc biệt là người khuyết tật khó khăn về tài chính; người khuyết tật tiêu biểu vượt khó vươn lên trong cuộc sống; các mô hình trợ giúp người khuyết tật; những tấm gương nhân ái trong hoạt động trợ giúp người khuyết tật [5]. Quảng Nam cũng tranh thủ vận động các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước, các hội trên địa bàn tỉnh như Hội Bảo trợ người khuyết tật, Quyền trẻ em và Bệnh nhân nghèo; Hội Người mù; Hội Nạn nhân chất độc da cam/Dioxin, Hội Từ thiện,... đã tổ chức các hoạt động giúp đỡ, thăm tặng quà đến người khuyết tật gặp khó khăn, hộ gia đình nghèo; hỗ trợ kinh phí phẫu thuật trẻ bị tim bẩm sinh, khám chữa bệnh miễn phí, cấp các dụng cụ hỗ trợ phương tiện đi lại cho người khuyết tật như xe lăn, xe lắc...

2.2. Một số kết quả trong công tác chăm sóc người khuyết tật tỉnh Quảng Nam

Được sự quan tâm chỉ đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền các cấp, sự phối hợp của các sở, ban ngành chức năng liên quan với các tổ chức đoàn thể, tổ chức kinh tế - xã hội, các tổ chức quốc tế và sự nhận thức đúng đắn của cộng đồng đối với người khuyết tật, nên các hoạt động trợ giúp người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Quảng Nam đã thu được một số kết quả quan trọng như:

Về công tác trợ cấp xã hội đối với người khuyết tật

Thực hiện Đề án Trợ giúp người khuyết tật giai đoạn 2012-2020, tỉnh Quảng Nam đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo các cấp, các ngành, địa phương thực hiện theo chức năng, nhiệm vụ. Tỉnh Quảng Nam thực hiện đầy đủ các chính sách của Nhà nước đối với người khuyết tật đang hưởng trợ cấp hàng tháng và đang nuôi dưỡng tại cơ sở trợ giúp xã hội như cấp thẻ Bảo hiểm y tế và khi chết thực hiện hỗ trợ mai táng phí theo quy định hiện hành. Người khuyết tật đặc biệt nặng, nặng, nhẹ và đối tượng thương binh,... khi có nhu cầu đều được cấp giấy xác nhận khuyết tật và “đã cấp trên 62 nghìn giấy xác nhận khuyết tật” [1]. Các cấp ngành tỉnh Quảng Nam đã thực hiện đầy đủ, kịp thời chế độ trợ cấp xã hội hàng tháng (theo Nghị định số 136/2013/NĐ-CP) đối với người khuyết tật nặng, đặc biệt nặng tại cộng đồng trên 48 nghìn người; trong đó, người khuyết tật nặng gần 37 nghìn người, người khuyết tật đặc biệt nặng trên 11 nghìn người. Người khuyết tật đang được chăm sóc nuôi dưỡng tại các cơ sở trợ giúp xã hội 430 người với mức nuôi dưỡng 1,08 triệu đồng/người/tháng đối với người khuyết tật và 1,44 triệu đồng/người/tháng đối với người cao tuổi khuyết tật, trẻ em khuyết tật.

Trong năm 2020, Hội Bảo trợ người khuyết tật, Quyền trẻ em và Bệnh nhân nghèo tỉnh Quảng Nam đã tích cực vận động quỹ hội bằng tiền và hiện vật quy ra tiền là hơn 15 tỷ đồng (vượt 29,3% so với năm 2019). Tổ chức các hoạt động bảo trợ cho 9.288 lượt người khuyết tật, trẻ mồ côi và bệnh nhân nghèo với tổng kinh phí gần

13 tỷ đồng. Tài trợ phẫu thuật cho 57 trẻ em bị bệnh tim bẩm sinh với hơn 4 tỷ đồng. Khám sàng lọc tim bẩm sinh cho 4.365 học sinh tiểu học và mầm non tại Thăng Bình với tổng trị giá hơn 1,1 tỷ đồng,... Hội còn tích cực vận động và trao tặng 200 xe lăn cho người khuyết tật với trị giá hơn 200 triệu đồng; trao tặng 300 xe đạp cho học sinh nghèo với trị giá 380 triệu đồng. Hỗ trợ xây mới 7 nhà bị sạt lở, cuốn trôi do bão số 9 ở huyện Nam Trà My với số tiền 1,4 tỷ đồng; hỗ trợ sửa chữa 85 nhà bị tốc mái với số tiền 850 triệu đồng. Hội vận động trao tặng 1.280 suất học bổng cho con em công nhân môi trường ở thành phố Tam Kỳ và thành phố Hội An; trẻ em mồ côi do sạt lở đất tại xã Trà Leng, Trà Vân (Nam Trà My), trẻ em nghèo bị ảnh hưởng bão số 9 với số tiền hơn 1,6 tỷ đồng. Thăm và tặng 1.580 suất quà cho người dân bị cô lập do mưa lũ với số tiền và quà trị giá hơn 1,8 tỷ đồng. Tích cực vận động hỗ trợ người dân bị ảnh hưởng bởi đại dịch Covid-19 [6].

Về công tác vận động các nguồn lực để hỗ trợ cho công tác chăm sóc người khuyết tật tại tỉnh Quảng Nam

Trong những năm qua, tỉnh Quảng Nam đã tích cực vận động nhiều nguồn lực để hỗ trợ cho người khuyết tật như hỗ trợ sinh kế, cải thiện chỗ ở, nhà ở, tạo điều kiện cho người khuyết tật có việc làm, phát triển sản xuất tăng thu nhập, vươn lên trong cuộc sống để hòa nhập với cộng đồng. Tranh thủ vận động các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước, các hội trên địa bàn tỉnh như Hội Bảo trợ người khuyết tật, Quyền trẻ em và Bệnh nhân nghèo; Hội Người mù; Hội Nạn nhân chất độc da cam/Dioxin, Hội Từ thiện,... đã trợ giúp (hàng năm trên 10 tỷ đồng) để tổ chức các hoạt động giúp đỡ, thăm tặng quà cho người khuyết tật gặp khó khăn, hộ gia đình nghèo; hỗ trợ kinh phí phẫu thuật cho trẻ bị tim bẩm sinh, khám chữa bệnh miễn phí, cấp các dụng cụ hỗ trợ phương tiện đi lại cho người khuyết tật như xe lăn, xe lắc, gậy.

Về công tác chăm sóc sức khỏe, văn hóa, thể thao cho người khuyết tật

Thực hiện công tác trợ giúp y tế,

chăm sóc sức khỏe, “các bệnh viện trong tỉnh đã phát triển các khoa phục hồi chức năng, với tổng số trên 300 giường bệnh phục hồi chức năng, bình quân mỗi ngày có từ 400-500 người bệnh, trẻ em khuyết tật tập phục hồi chức năng” [5]. Các cơ sở khám chữa bệnh từ tuyến xã đến tuyến tỉnh đều thực hiện nghiêm túc chính sách ưu tiên cho người khuyết tật trong khám chữa bệnh như ưu tiên khám trước, được nằm giường bệnh riêng, miễn giảm viện phí một số trường hợp. Ngoài ra, còn tổ chức khám sàng lọc, phát hiện can thiệp sớm cho trẻ em dưới 6 tuổi; cung cấp kiến thức phòng bệnh, phòng ngừa tai nạn thương tích, vệ sinh an toàn thực phẩm, sử dụng thuốc an toàn,... cho người khuyết tật.

Hoạt động khám sức khỏe chuyên sâu được tăng cường khi có sự tham gia của nhóm các chuyên gia liên chuyên khoa như khoa Nhi, Tâm thần, Phục hồi chức năng và trị liệu ngôn ngữ đến từ Đại học Kỹ thuật Y-Dược Đà Nẵng, Bệnh viện Đa khoa trung ương Quảng Nam và Bệnh viện Y học cổ truyền tỉnh Quảng Nam. Kết quả khám cho thấy phần lớn bệnh nhân được chẩn đoán là mắc các rối loạn về ngôn ngữ và nhận thức, hai người khuyết tật vận động đã được nhận các dụng cụ trợ giúp và hai người khác được tư vấn về việc điều chỉnh môi trường sinh sống để đảm bảo an toàn. Ngoài ra, các chuyên gia cũng tư vấn cho cán bộ của Trung tâm Hỗ trợ nạn nhân chất độc da cam/dioxin và người chăm sóc về cách chăm sóc người khuyết tật, trong đó, có cung cấp các khóa học trực tuyến nâng cao năng lực miễn phí.

Cùng với đó, người khuyết tật được tạo điều kiện tham gia các hoạt động văn hóa, thể thao và du lịch thông qua tổ chức hội thi với các chủ đề như “Nâng cánh ước mơ”, “Tiếng hát từ trái tim”, cầu lông và cờ tướng, thu hút trên 1.200 người khuyết tật tham gia [5]. Các điểm du lịch, điểm vui chơi, sinh hoạt văn hóa, thể dục, thể thao đã thực hiện việc miễn, giảm giá vé, ưu tiên cho người khuyết tật, điển hình như các điểm du lịch ở phố cổ Hội An, khu Đền tháp Mỹ Sơn,... Hội người khuyết tật cấp tỉnh, huyện đã

tổ chức các hội thi đua xe lăn, xe lắc, cầu lông, cờ tướng và tổ chức sự kiện thể dục thể thao cho người khuyết tật.

Về công tác giáo dục, dạy nghề và tạo việc làm cho người khuyết tật

Hàng năm, UBND tỉnh đã cấp trên 4 tỷ đồng thực hiện các chính sách trợ giúp về giáo dục cho học sinh khuyết tật, tạo điều kiện cho các em được học tập và có những hoạt động trợ giúp hòa nhập cộng đồng. Các trường nghề trên địa bàn đã hỗ trợ đào tạo nghề cho 262 lao động là người khuyết tật, với kinh phí 790 triệu đồng [5]; Các cơ sở sản xuất kinh doanh, làng nghề truyền thống của các địa phương đã tạo điều kiện dạy nghề thủ công và tạo việc làm cho hơn 500 người khuyết tật, như may dân dụng, mộc, mây tre, lồng đèn sửa chữa hon đa, xe đạp, in lụa,... ngay tại địa phương, tạo điều kiện để người khuyết tật có thu nhập, ổn định cuộc sống. Ngoài ra, với sự tài trợ của các tổ chức phi Chính phủ như Apheda, ACDC, CRS,... đã tài trợ cho các hội người khuyết tật dạy nghề miễn phí cho gần 400 người khuyết tật có nhu cầu học nghề như may dân dụng, làm vàng mã, làm hương, dán áo mưa, massage, chạm mộc. Số người khuyết tật sau khi học xong nghề đã tham gia làm việc tại các làng nghề truyền thống, cơ sở massage ngay tại địa phương hoặc được hỗ trợ vốn để làm việc tại nhà theo nhóm của người khuyết tật. Cục Bảo trợ xã hội đã hỗ trợ các mô hình sinh kế cho 35 gia đình người khuyết tật, với kinh phí 300 triệu đồng. Trung ương Hội hỗ trợ khắc phục hậu quả bom mìn Việt Nam đã hỗ trợ sinh kế cho 80 gia đình người khuyết tật bị ảnh hưởng bom mìn với 80 con bò, trị giá 1 tỷ đồng [7].

Về công tác chăm sóc người khuyết tật trong lĩnh vực giao thông

Tỉnh Quảng Nam đã hoàn thiện hệ thống cơ chế chính sách trợ giúp người khuyết tật trong hoạt động vận tải; nghiên cứu, xây dựng và ban hành Bộ tiêu chí Giao thông tiếp cận phổ quát; xây dựng các tuyến mẫu và nhân rộng các phương tiện vận tải hành khách công cộng để người khuyết tật tham gia giao thông; tăng cường năng lực

hướng dẫn, kiểm tra, giám sát thực hiện các quy định về giao thông tiếp cận; khảo sát, đánh giá thực trạng đảm bảo tiếp cận của hệ thống giao thông công cộng và nhu cầu tham gia giao thông của người khuyết tật.

Các công trình hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng xã hội trên địa bàn tỉnh ngày càng được quan tâm, tuân thủ các quy chuẩn, tiêu chuẩn về thiết kế, thi công xây dựng đảm bảo cho người khuyết tật tiếp cận, đặc biệt là công trình về giáo dục, y tế, giao thông đô thị, văn hóa thể thao; Thực hiện miễn giảm giá vé cho người khuyết tật khi tham gia giao thông. “Từ tháng 9/2017, Công ty Cổ phần Đầu tư phát triển hạ tầng Quảng Nam đã phát hành thẻ miễn 100% giá vé cho 10 người khuyết tật khi tham gia giao thông các tuyến xe buýt do Công ty khai thác” [5]. Các đơn vị vận tải hành khách bố trí chỗ ngồi ưu tiên cho người khuyết tật khi tham gia giao thông, bố trí nhân viên để trợ giúp người khuyết tật lên, xuống phương tiện giao thông.

Trên cơ sở những kết quả đạt được, tỉnh Quảng Nam đề ra mục tiêu trong giai đoạn 2021-2025, phấn đấu 100% người khuyết tật tham gia giao thông được miễn, giảm giá vé riêng dịch vụ vận tải hành khách liên tỉnh bằng đường bộ trên tuyến cố định tối thiểu 40% người khuyết tật được giảm giá vé khi sử dụng. Đảm bảo tối thiểu 30% người khuyết tật có nhu cầu tham gia giao thông được sử dụng phương tiện vận tải khách công cộng đảm bảo quy chuẩn kỹ thuật về giao thông tiếp cận, hoặc được hỗ trợ sử dụng phương tiện vận tải khách công cộng hay dịch vụ trợ giúp tương đương (giai đoạn 2026-2030 là 50%); 100% người khuyết tật tham gia giao thông được miễn, giảm giá vé; riêng dịch vụ vận tải hành khách liên tỉnh bằng đường bộ trên tuyến cố định tối thiểu 40% người khuyết tật được giảm giá vé khi sử dụng (giai đoạn 2026-2030 là 60%) [7].

Về phát triển đội ngũ cán bộ thực hiện công tác chăm sóc người khuyết tật

Để phục vụ công tác chăm sóc người khuyết tật, trong những năm qua, tỉnh cũng chú trọng công tác đào tạo, nâng cao năng

lực cho đội ngũ cán bộ thực hiện công tác trợ giúp người khuyết tật như: Tổ chức 06 lớp tập huấn dành cho cán bộ đại diện của các Sở, ngành, hội, đoàn thể và các cơ sở trợ giúp xã hội cấp tỉnh, có 420 người tham gia; 12 lớp dành cho cán bộ phòng, ban, hội, cơ sở trợ giúp xã hội cấp huyện, xã và gia đình người khuyết tật, có 670 người tham gia; 03 lớp dành cho nữ khuyết tật trong độ tuổi sinh sản của một số huyện, thị xã, thành phố, có trên 100 người tham gia; 05 lớp tập huấn bồi dưỡng nghiệp vụ, kỹ năng trợ giúp pháp lý cho cán bộ thực hiện trợ giúp pháp lý và cán bộ hội khuyết tật, có 345 người tham gia [7].

Năm 2020, Dự án “Hãy nắm tay tôi” cùng với Hội Nạn nhân chất độc da cam/dioxin tỉnh Quảng Nam tổ chức 2 lớp tập huấn tại thành phố Tam Kỳ và huyện Núi Thành (mỗi lớp 33 người) về chăm sóc người khuyết tật đặc biệt nặng [8]. Mục đích mở lớp tập huấn nhằm trang bị cho học viên tham dự về những kỹ năng chăm sóc sinh hoạt hằng ngày, kỹ năng di chuyển cho người khuyết tật, kỹ năng giao tiếp và quản lý hành vi đối với người khuyết tật tâm thần - thần kinh nặng, và đặc biệt nặng; qua đó, người chăm sóc, giúp người khuyết tật giảm thiểu các khó khăn do khuyết tật gây nên, tăng cường sự tương tác, giúp người khuyết tật hoà nhập gia đình, cộng đồng tốt hơn.

Về hoạt động của các tổ chức của người khuyết tật, tổ chức vì người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Quảng Nam

Công tác thành lập và phát triển Hội người khuyết tật các cấp được quan tâm. Hiện nay, trên địa bàn tỉnh, có Tỉnh hội; Huyện hội: 11/18 huyện, thị xã, thành phố (09 hội và 02 ban vận động); Hội cấp xã: 45/244 xã, phường, thị trấn; Chi hội thôn: 101; Tổng số hội viên Hội người khuyết tật là 6.500 người [7]. Ngoài các tổ chức hội các cấp được thành lập, thu hút 6.500 hội viên người khuyết tật tham gia, các địa phương đã tạo điều kiện cho các mô hình tổ chức được thành lập và hoạt động rất hiệu quả như Chi hội Thanh niên khuyết tật, Chi hội cha mẹ trẻ khuyết tật, Câu lạc bộ cha, mẹ trẻ tự kỷ.

Như vậy, có thể thấy, công tác chăm sóc người khuyết tật luôn được tỉnh Quảng Nam quan tâm, người khuyết tật được tạo điều kiện hỗ trợ về tài chính, chăm sóc sức khỏe, bảo đảm các vấn đề giáo dục, y tế, dạy nghề, tạo việc làm và tham gia giao thông công cộng; tỉnh Quảng Nam cũng quan tâm thành lập và phát triển các hội chăm sóc người khuyết tật cũng như bồi dưỡng đội ngũ những người làm công tác chăm sóc người khuyết tật. Cùng với đó, Quảng Nam đã thực hiện trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật, đào tạo nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ thực hiện công tác trợ giúp người khuyết tật. Ngành Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh đã tổ chức các cuộc đối thoại trực tiếp với người khuyết tật về thực thi các chính sách, thông qua đó đã giải thích, giải quyết được các yêu cầu cũng như thắc mắc của người khuyết tật, đồng thời, tạo điều kiện để họ hiểu hơn về pháp luật dành cho người khuyết tật.

2.3. Một số khó khăn, hạn chế trong chăm sóc người khuyết tật tỉnh Quảng Nam

Mặc dù tỉnh Quảng Nam đã có nhiều cố gắng trong hỗ trợ và chăm sóc người khuyết tật, tuy nhiên, trên thực tế, nhu cầu cần được quan tâm, hỗ trợ về cả vật chất lẫn tinh thần của người khuyết tật trên địa bàn tỉnh vẫn còn rất lớn. Còn một bộ phận người khuyết tật vẫn khó khăn trong việc tiếp cận với các dịch vụ y tế, nhất là, người khuyết tật ở vùng sâu, vùng xa, điều kiện đi lại không thuận tiện. Công tác hỗ trợ người khuyết tật trong giáo dục còn gặp khó khăn, hạn chế như: việc phối hợp giữa cha mẹ học sinh với nhà trường chưa thường xuyên, phó thác cho nhà trường. Các em vẫn còn mặc cảm trong quá trình giao tiếp, vì vậy, số trẻ khuyết tật thực hiện giáo dục hòa nhập chưa cao. Tỷ lệ người khuyết tật được học nghề vẫn còn thấp, phần lớn những người khuyết tật có việc làm không ổn định, chủ yếu là tự tạo việc làm. Số lượng rất ít người khuyết tật tìm được việc làm và làm việc ổn định trong các cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp.

Việc miễn giảm giá vé, giá dịch vụ khi sử dụng một số dịch vụ văn hóa, thể dục, thể thao, giải trí, du lịch,... chưa đạt

hiệu quả cao; kiến thức, kỹ năng xác định mức độ khuyết tật mới chỉ mang tính tương đối. Bên cạnh đó, việc huy động các nguồn lực xã hội hóa để thực hiện công tác chăm sóc người khuyết tật còn gặp nhiều hạn chế. Trình độ cán bộ chuyên môn phụ trách công tác chăm sóc người khuyết tật không đồng đều; thiếu các cán bộ chuyên sâu về chăm sóc người khuyết tật, dẫn đến khó khăn trong việc triển khai công tác chỉ đạo tuyến cho các huyện và xã.

3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả công tác chăm sóc người khuyết tật tại tỉnh Quảng Nam

Trong Kế hoạch trợ giúp người khuyết tật tỉnh Quảng Nam giai đoạn 2021-2030, đặt ra mục tiêu, giai đoạn 2021-2025, tỉnh Quảng Nam phấn đấu thực hiện đạt 100% người khuyết tật thuộc đối tượng bảo trợ xã hội được hưởng trợ cấp xã hội và được cấp thẻ bảo hiểm y tế miễn phí tại cộng đồng; 100% người khuyết tật đặc biệt nặng không nơi nương tựa, không tự lo được cuộc sống được tiếp nhận vào chăm sóc, nuôi dưỡng tại các cơ sở trợ giúp xã hội; 70% người khuyết tật tiếp cận các dịch vụ y tế dưới các hình thức khác nhau; 30% trẻ em và người khuyết tật được phẫu thuật chỉnh hình, phục hồi chức năng và cung cấp dụng cụ trợ giúp phù hợp,... Để đạt được mục tiêu trên và nâng cao hiệu quả công tác chăm sóc người khuyết tật tại tỉnh Quảng Nam, bài viết xin đề xuất một số các giải pháp sau:

- Tiếp tục đẩy mạnh công tác phổ biến, tuyên truyền các chính sách trợ giúp người khuyết tật, quyền và trách nhiệm của người khuyết tật đến các ngành, các cấp, gia đình và bản thân người khuyết tật.

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, phổ biến đường lối, chủ trương của Đảng; chính sách, pháp luật của Nhà nước về quyền, lợi ích, hợp pháp của người khuyết tật và trách nhiệm của các tổ chức, cá nhân, cộng đồng trong việc trợ giúp người khuyết tật, tạo cơ hội để người khuyết tật tham gia, tự tin, chia sẻ. Tăng cường công tác thông tin tuyên truyền giáo dục, nâng cao nhận thức việc thực hiện Luật Người khuyết tật và các hoạt động chăm sóc, giúp đỡ người khuyết tật,

các biện pháp phòng ngừa khuyết tật, phòng chống bạo lực, phân biệt đối xử với người khuyết tật; phối hợp tổ chức thực hiện hoạt động hỗ trợ người khuyết tật tiếp cận và sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông. Đây mạnh các hoạt động tuyên truyền, giáo dục, vận động nhằm nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp, các ngành và cộng đồng xã hội về hỗ trợ trẻ em khuyết tật tiếp cận các dịch vụ bảo vệ, chăm sóc, giáo dục tại cộng đồng.

- Xây dựng và hoàn thiện hệ thống dữ liệu về người khuyết tật.

Các Bộ, ngành trung ương tổ chức điều tra, xây dựng một cơ sở dữ liệu hoàn chỉnh, đồng bộ trên toàn quốc về người khuyết tật, tạo nên một hệ thống thông tin liên hoàn từ Trung ương đến cơ sở. Tỉnh Quảng Nam cần tổ chức rà soát, thống kê số người khuyết tật trên địa bàn nhằm xây dựng, cập nhật cơ sở dữ liệu quản lý thông tin liên quan đến người khuyết tật và thực hiện các chính sách đối với họ, duy trì hệ thống thông tin giữa các cơ quan, đơn vị, địa phương để kết nối khai thác, sử dụng dữ liệu về người khuyết tật. Thường xuyên thực hiện công tác khám sàng lọc nhằm phát hiện và can thiệp sớm các dấu hiệu, triệu chứng có nguy cơ dẫn đến khuyết tật; chương trình phục hồi chức năng dựa vào cộng đồng thuộc chương trình mục tiêu quốc gia và các chương trình, dự án của tổ chức phi Chính phủ hỗ trợ cho người khuyết tật. Tiến hành tổ chức điều tra, khảo sát thực trạng người khuyết tật, các đặc trưng về giới tính, tuổi, các dạng tật, hạng tật, tình trạng việc làm của người khuyết tật, thu nhập đời sống của người khuyết tật,... làm căn cứ tham mưu đề xuất xây dựng, bổ sung hoàn thiện các chính sách trợ giúp người khuyết tật, chính sách cho người khuyết tật và hỗ trợ kinh phí thực hiện kế hoạch trợ giúp người khuyết tật.

- Tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, hiệu lực, hiệu quả quản lý của Nhà nước đối với công tác chăm sóc người khuyết tật.

Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền; phối hợp

liên ngành trong việc cung cấp các dịch vụ bảo vệ, chăm sóc, giáo dục trẻ em khuyết tật tại cộng đồng. Xây dựng cơ chế phối hợp giữa các sở, ngành, hội đoàn thể, địa phương về trao đổi, cung cấp thông tin về tình hình trẻ em bị khuyết tật. Tăng cường công tác quản lý nhà nước: xây dựng hệ thống theo dõi, giám sát, đánh giá hỗ trợ trẻ em khuyết tật tiếp cận với các dịch vụ bảo vệ, chăm sóc, giáo dục tại cộng đồng; định kỳ xây dựng kế hoạch liên ngành kiểm tra việc thực hiện pháp luật, chính sách đối với trẻ em khuyết tật và kế hoạch thực hiện của các ngành, đơn vị, địa phương; tổ chức sơ kết, tổng kết đánh giá rút kinh nghiệm. Thực hiện đầy đủ, kịp thời các chính sách của Nhà nước về ưu tiên đối với người khuyết tật theo quy định tại cộng đồng. Lồng ghép các chương trình tín dụng xã hội và các dự án của các tổ chức phi Chính phủ nước ngoài để triển khai các hoạt động trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật (về y tế, giáo dục, học nghề, tạo việc làm,...). Hướng dẫn, triển khai đầy đủ các nội dung được quy định trong Luật Người khuyết tật và của Đề án Trợ giúp Người khuyết tật, tiến hành rà soát nếu chỉ tiêu, mục tiêu nào không thể đạt để kiến nghị điều chỉnh, bổ sung kịp thời. Triển khai thực hiện hiệu quả Kế hoạch trợ giúp người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Quảng Nam giai đoạn 2021-2025.

- Nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ làm công tác chăm sóc người khuyết tật.

Nâng cao năng lực cho cán bộ công tác xã hội cấp cơ sở; cán bộ, nhân viên, giáo viên tham gia công tác trong cơ sở giáo dục, trung tâm hỗ trợ và phát triển giáo dục hòa nhập về các phương thức hỗ trợ giáo dục để đáp ứng các nhu cầu giảng dạy người khuyết tật, giáo dục hòa nhập trẻ khuyết tật. Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ và phát triển mạng lưới công tác viên tại cộng đồng, trong đó, chú trọng đội ngũ cán bộ làm công tác trong các ngành liên quan đến người khuyết tật. Phát triển đội ngũ nhân viên công tác xã hội trên địa bàn tỉnh. Hiện nay, qua nhiều lớp tập huấn do Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Quảng Nam tổ chức, không chỉ các

nhân viên của Trung tâm mà cán bộ xã hội ở các địa phương cũng có phương pháp, kỹ năng công tác xã hội để hỗ trợ người khuyết tật tiếp cận các dịch vụ. Đối với lực lượng giáo viên tại các cơ sở giáo dục người khuyết tật, cần được tập huấn nâng cao trình độ kỹ năng về nhu cầu phát triển cho trẻ em khuyết tật. Tăng cường bố trí đội ngũ y, bác sĩ về làm việc tại các cơ sở y tế tuyến xã (đặc biệt là y, bác sĩ về chuyên khoa Tâm thần và Phục hồi chức năng).

- Nâng cao hiệu quả các dịch vụ xã hội hỗ trợ người khuyết tật.

Muốn nâng cao chất lượng dịch vụ xã hội đối với người khuyết tật, chúng ta cần phải bảo đảm được việc cung cấp các dịch vụ đáp ứng nhu cầu của họ; đẩy mạnh công tác truyền thông để nâng cao nhận thức về vấn đề khuyết tật, kỹ năng, kiến thức trong chăm sóc, giúp đỡ, hỗ trợ người khuyết tật; nâng cao năng lực cho người khuyết tật và phát huy vai trò của nhân viên công tác xã hội đối với người khuyết tật. Chỉ khi người khuyết tật hiểu rõ được quyền lợi, nghĩa vụ, khả năng của bản thân, họ mới có thể thuyết phục được người khác tôn trọng, nhìn nhận năng lực của mình. Gia đình nhận thức đúng thì mới có thể hỗ trợ, khuyến khích người khuyết tật phát triển một cách tối đa năng lực của họ. Từ đó, nâng cao nhận thức, sự tự tin cho người khuyết tật để họ thể hiện khả năng của mình, sẵn sàng hòa nhập và đóng góp cho xã hội. Tuy nhiên, để người khuyết tật khẳng định được năng lực, rất cần đến cộng đồng, xã hội tạo ra cơ hội, môi trường thuận lợi cho họ thể hiện khả năng, đóng góp trí tuệ, tâm sức. Bên cạnh đó, thúc đẩy việc thực hiện các mô hình trợ giúp người khuyết tật về giáo dục, học nghề, phục hồi chức năng, tiếp cận về giao thông, công trình xây dựng, phương tiện về công nghệ thông tin và các mô hình hỗ trợ về sinh kế. Khuyến khích, hỗ trợ để thành lập các trung tâm hỗ trợ và phát triển giáo dục hòa nhập về hoạt động giáo dục đối với người khuyết tật. Đẩy mạnh chương trình hoạt động các mô hình phòng ngừa, phục hồi chức năng cho người khuyết tật dựa vào cộng đồng, hỗ trợ xây dựng mô hình trợ giúp xã hội và trợ giúp pháp lý đặc

thù dành riêng cho người khuyết tật.

- Tiếp tục huy động các nguồn lực xã hội hỗ trợ công tác chăm sóc người khuyết tật.

Đa dạng hóa việc vận động nguồn lực, tăng kinh phí đầu tư từ ngân sách nhà nước; tranh thủ sự hỗ trợ, tài trợ kinh phí, kỹ thuật và kinh nghiệm từ các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước để triển khai, thực hiện kế hoạch. Vận động các nguồn lực hỗ trợ nâng cấp cơ sở hạ tầng, cung cấp trang thiết bị, dụng cụ để trợ giúp người khuyết tật sống độc lập và hòa nhập cộng đồng. Quan tâm trợ giúp phụ nữ khuyết tật về tiếp cận chính sách an sinh xã hội đối với phụ nữ yếu thế. Kết nối, điều phối vận động các nhà tài trợ và các cơ quan, tổ chức, nhà hảo tâm trong và ngoài nước để tiếp tục trợ giúp người khuyết tật trên địa bàn tỉnh. Tăng cường công tác thông tin, phối hợp để nắm bắt các dự án hỗ trợ người khuyết tật đang và sẽ thực hiện trên địa bàn tỉnh. Tiếp tục huy động các nguồn lực từ ngân sách trung ương, ngân sách địa phương, các tổ chức quốc tế để hỗ trợ người khuyết tật, trong đó, quan tâm giải quyết việc làm, đào tạo nghề cho người khuyết tật, tạo điều kiện người khuyết tật tiếp cận các dịch vụ xã hội cơ bản (y tế, giáo dục, nhà ở, nước sạch, thông tin); hỗ trợ người khuyết tật mù được học chữ Braille, tin học; hỗ trợ các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao cho người người khuyết tật.

- Nâng cao hiệu quả công tác dạy nghề cho người khuyết tật.

Nâng cao nhận thức của cộng đồng về công tác đào tạo nghề và giải quyết việc làm cho người khuyết tật, tư vấn học nghề, hỗ trợ vốn ưu đãi của Nhà nước dành cho người khuyết tật và các chính sách ưu đãi đối với các doanh nghiệp nhận người khuyết tật vào làm việc. Khi người khuyết tật có nghề, họ tự khẳng định được niềm tin, sự hãnh diện và vị thế trong xã hội. Khó nhất của tỉnh hiện nay là số lượng người khuyết tật nhiều nhưng người có nhu cầu học nghề rất ít. Người khuyết tật còn khả năng lao động chủ yếu làm những công việc nhẹ như đan lát, trồng trọt, chăn nuôi, cạo mũ cao su, bán vé số hoặc làm những công việc có tính

chất thời vụ. Còn ở các công ty, cơ sở sản xuất - kinh doanh thì người khuyết tật khó có cơ hội để tiếp cận do đa số có trình độ học vấn thấp, sức khỏe yếu. Các doanh nghiệp, tổ chức xã hội cần chủ động, tạo điều kiện giúp đỡ người khuyết tật vào làm việc và phải coi đây là trách nhiệm xã hội đối với người khuyết tật. Xây dựng các Đề án dạy nghề gắn với tạo việc làm tại chỗ, dạy nghề theo phương thức cầm tay chỉ việc, dạy nghề kết hợp với việc hỗ trợ phương tiện làm ăn.

- Nâng cao hiệu quả công tác tư vấn tâm lý, tư vấn việc làm cho người khuyết tật.

Bản thân người khuyết tật chưa nhận ra được những lợi thế của họ khi đi tìm việc làm. Mặc cảm về khiếm khuyết của bản thân khiến họ khó có thể nhận ra lợi thế, điểm mạnh của mình là gì, điều này xảy ra ở rất nhiều lao động nữ khuyết tật. Vì vậy, công tác tư vấn về tâm lý, năng lực việc làm cho người khuyết tật được chú trọng ngay tại các phiên giao dịch việc làm dành cho người khuyết tật được tổ chức. Cần tiếp cận từng lao động khuyết tật, tư vấn cho họ, giúp họ nhận ra được những điểm mạnh của mình, để từ đó tìm được những ngành nghề phù hợp với bản thân họ. Với sự nỗ lực từ chính bản thân người khuyết tật, sự hỗ trợ tích cực từ các sở, ban, ngành cùng các doanh nghiệp và xã hội, người khuyết tật hoàn toàn có cơ hội khẳng định bản thân mình, vượt lên sự tự ti, mặc cảm để trở thành người có ích cho gia đình, cộng đồng và xã hội như

bao người bình thường khác thông qua việc tiếp cận cơ hội việc làm cũng như sự tư vấn về tâm lý, khả năng bản thân.

4. Kết luận

Như vậy, quán triệt chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước về chăm sóc người khuyết tật, tỉnh Quảng Nam đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo công tác chăm sóc người khuyết tật trên địa bàn tỉnh. Trong những năm qua, công tác chăm sóc người khuyết tật tại tỉnh Quảng Nam đã ghi nhận những kết quả tích cực, tuy nhiên, công tác này vẫn còn nhiều tồn tại, khó khăn cần khắc phục. Chính vì vậy, trong thời gian tới, tỉnh Quảng Nam cần: đẩy mạnh công tác phổ biến, tuyên truyền các chính sách trợ giúp người khuyết tật, quyền và trách nhiệm của người khuyết tật đến các ngành, các cấp, gia đình và bản thân người khuyết tật; xây dựng và hoàn thiện hệ thống dữ liệu về người khuyết tật; tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng, hiệu lực, hiệu quả quản lý của Nhà nước đối với công tác chăm sóc người khuyết tật; nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ làm công tác chăm sóc người khuyết tật; nâng cao hiệu quả các dịch vụ xã hội hỗ trợ người khuyết tật; tiếp tục huy động các nguồn lực xã hội hỗ trợ công tác chăm sóc người khuyết tật; nâng cao hiệu quả công tác dạy nghề cho người khuyết tật; nâng cao hiệu quả công tác tư vấn tâm lý, tư vấn việc làm cho người khuyết tật.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Công Bính (2021), “Phần đầu 100% người khuyết tật ở Quảng Nam được cấp miễn phí thẻ Bảo hiểm y tế”, (<https://dantri.com.vn>), cập nhật ngày 24/03/2021.
- [2]. Quốc hội (2010), Luật Người khuyết tật Việt Nam, Hà Nội.
- [3]. Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Nam (2018), Quyết định số 1650/QĐ-UBND phê duyệt dự án “Chăm sóc trẻ khuyết tật trên địa bàn tỉnh Quảng Nam”, Quảng Nam.
- [4]. Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Nam (2020), Kế hoạch 7704/KH-UBND về trợ giúp người khuyết tật tỉnh Quảng Nam giai đoạn 2021-2030, Quảng Nam.
- [5]. Minh Nhật (2019), “Quảng Nam: Triển khai đồng bộ hoạt động trợ giúp người khuyết tật”, (<http://m.giadinhvatreem.vn>), cập nhật ngày 08/11/2019.
- [6]. Hoàng Liên (2021), “Nhiều hoạt động giúp đỡ người khuyết tật và trẻ em”, (<https://bao-quangnam.vn>), cập nhật ngày 15/01/2021.
- [7]. Minh Anh (2020), “Quảng Nam: Trên 47.000 người khuyết tật được hưởng trợ cấp xã hội hàng tháng”, (<http://laodongxahoi.net>), cập nhật ngày 18/11/2020.
- [8]. Võ Văn Ái (2020), “Quảng Nam tập huấn về chăm sóc người khuyết tật đặc biệt nặng”, (<http://dientudacam.vn>), cập nhật ngày 24/07/2020.